

พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับน้ำท่วม และระดับความเครียดของประชากร ในเขตกรุงเทพมหานคร

Media Exposure and Level of Stress During Flooding Situation of People in Bangkok Metropolitan Area

ณัฐภา ฉางชูโต

คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร และระดับความเครียดจากการเปิดรับข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์น้ำท่วม รวมทั้งศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างของปัจจัยส่วนบุคคลและพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารกับระดับความเครียดจากการเปิดรับข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์น้ำท่วม ประชากรที่ศึกษา คือ ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 400 ตัวอย่าง และใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้วิธีการเก็บข้อมูลแบบสะดวก (Convenience Sampling) ผลการวิจัยพบว่า ในช่วงน้ำท่วมกลุ่มตัวอย่างมีการเปิดรับข้อมูลข่าวสารมากกว่าเดิม และสื่อโทรทัศน์เป็นสื่อที่เปิดรับมากที่สุด โดยกลุ่มตัวอย่างมีระดับความเครียดทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านภาวะข้อมูลข่าวสารท่วมท้น ด้านความน่าเชื่อถือของข้อมูลข่าวสาร ด้านการนำเสนอเนื้อหาของสื่อ และด้านการให้ข้อมูลข่าวสารของศูนย์ปฏิบัติการช่วยเหลือผู้ประสบภัย (ศปภ.) อยู่ระดับปานกลาง ทั้งนี้ กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ การศึกษา รายได้เฉลี่ย ระดับการเปิดรับสื่อ และสื่อที่เปิดรับข่าวสารแตกต่างกันจะมีระดับความเครียดจากการเปิดรับข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์น้ำท่วมแตกต่างกัน

คำสำคัญ: พฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร, ความเครียด, สถานการณ์น้ำท่วม

Abstract

This research aims to study media exposure and level of stress from exposing to Thailand flooding information, and to compare differences among individual factors, media exposure, and level of stress from exposing to information related to the flood. The study used a questionnaire to collect data from 400 people conveniently selected from those who live in Bangkok metropolitan area. Comparing to the regular situation, the results reveal that the subjects are exposed more to the media during the flooding period and sought for information from television the most. They hold a 'medium' level of stress derived from 4 factors; overloaded information, information credibility, media presentation format, and information dissemination of Flood Relief Operation Center (FROC). Moreover, the levels of stress are different among those who are in different groups of age, educational backgrounds, average income, levels of media exposure, as well as the media channel to which they are exposed.

Keywords: Media Exposure, Stress, Flood Situation

1. บทนำ

จากวิกฤติน้ำท่วมในประเทศไทยในปี 2554 ส่งผลให้เกิดความเสียหาย สร้างความเดือดร้อนทั้งด้านความเป็นอยู่ และเศรษฐกิจ เนื่องจากประชาชนในเขตพื้นที่ราบภาคกลาง และกรุงเทพมหานครผจญปัญหาน้ำท่วมขนาดใหญ่ รวมทั้งระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานของสังคมเมือง ทั้งน้ำประปา ไฟฟ้า ก๊าซหุงต้ม ตลอดจนอาหาร ยา รักษาโรค มีสภาพขาดแคลนหรือไม่สามารถให้บริการ จนทำให้สังคมเกิดสภาพ “ตื่นตระหนก” ซึ่งล้วนส่งผลกระทบต่อสังคม ทั้งระยะสั้นและระยะยาว ตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ (สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ, 2554)

ทั้งนี้ นอกจากข่าวสถานการณ์น้ำท่วมที่ทวีวิกฤติขึ้นตามสถานที่ต่าง ๆ แล้ว โพลหลายสำนักสำรวจพบตรงกันว่าคนไทยเครียดและเป็นทุกข์มากขึ้น จากการเสพยาสารและความเดือดร้อนจากน้ำท่วม คนไทยส่วนมากยอมรับว่า จำเป็นต้องติดตามข่าวสารจากสื่อทุกช่องทางมากขึ้น แต่ในขณะที่เดียวกันการรับสื่อมากขึ้นก็ทำให้เครียดมากขึ้น เพราะหวั่นวิตกถึงความรุนแรงของสถานการณ์การแข่งขันของสื่อมวลชนหลายสำนัก (ฉัญลักษณ์ นรินยา, 2554) ประกอบกับมีการวิพากษ์วิจารณ์การนำเสนอข่าวของสื่อมวลชนว่าเป็นการรายงานข่าวแบบ “ตราบา” ด้วยการตอกย้ำความหายนะในทุกภาคส่วนของสังคม ส่งผลให้คนดูข่าวเครียดและตื่นตระหนกเกินความจริง (A. Punnee, 2554) นอกจากนี้ สวนดุสิตโพล ยังพบว่าประชาชนมีความเครียดมาจากข้อมูลสับสน ไม่ชัดเจน ขาดความน่าเชื่อถือ และข้อมูลแต่ละหน่วยงานหรือบุคคล มีความขัดแย้งกันเอง จนไม่รู้ว่าจะเชื่อข้อมูลจากหน่วยงานหรือบุคคลใด (ASTV ผู้จัดการออนไลน์, 2554) รวมทั้งการเปิดรับข้อมูลหรือมีข่าวสารที่มากเกินไป (Information Overload) ไม่ว่าจะเป็นสื่อโทรทัศน์ สื่อวิทยุ อินเทอร์เน็ต หรือโซเชียลมีเดียต่าง ๆ ทำให้มีข่าวลือและข่าวที่ไม่น่าเชื่อถือทำให้ประชาชนเกิดเครียดจากการเปิดรับข่าวมากขึ้น (ASTV ผู้จัดการรายวัน, 2554)

อย่างไรก็ดี ความเครียดถ้าเกิดขึ้นจะส่งผลกระทบต่อสุขภาพโดยตรงทั้งทางร่างกาย จิตใจ และพฤติกรรม (เจริญ ธาภิรัตน์, 2548) ดังนั้น การศึกษาวิจัยครั้งนี้จึงมีความสนใจที่จะศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร ระดับความเครียดของประชาชนในการเปิดรับข่าวสารจากปัจจัย 4 ด้านประกอบด้วย ด้านภาวะข้อมูลข่าวสารท่วมท้น ด้านความน่าเชื่อถือของข้อมูลข่าวสาร ด้านการนำเสนอเนื้อหาของสื่อมากที่สุด และด้านการให้ข้อมูลข่าวสารของศูนย์ปฏิบัติการช่วยเหลือผู้ประสบภัย (ศปภ.) ซึ่งผลวิจัยจะเป็นประโยชน์และเป็นแนวทางในการนำเสนอข่าวของสื่อตามบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชน และภาครัฐและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำข้อมูลไปวางแผนการให้ข้อมูลข่าวสารเมื่อเกิดวิกฤติได้ดียิ่งขึ้นในอนาคต

2. วัตถุประสงค์

วิจัยนี้มีวัตถุประสงค์การวิจัย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับน้ำท่วมของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาระดับความเครียดจากการเปิดรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสถานการณ์น้ำท่วมของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร
3. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบความแตกต่างปัจจัยส่วนบุคคล และพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร กับระดับความเครียดจากการเปิดรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสถานการณ์น้ำท่วม

3. ระเบียบวิธีวิจัย

3.1 กลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ประชากร คือ ผู้บริโภคที่อาศัยอยู่เขตกรุงเทพมหานคร สำหรับการเลือกกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีการเลือกตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience Sampling) จำนวน 400 ตัวอย่าง

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามซึ่งสร้างจากการทบทวนแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยประกอบด้วย 3 ตอน ได้แก่ 1) แบบสอบถามลักษณะส่วนบุคคลของผู้บริโภค 2) แบบสอบถามพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสาร และ 3) แบบสอบถามระดับความเครียดที่เกิดจากการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับสถานการณ์น้ำท่วม ซึ่งจะวัดระดับความเครียด 4 ด้าน ได้แก่ ด้านข้อมูลข่าวสารมากเกินไป ด้านความน่าเชื่อถือของข้อมูลข่าวสาร ด้านการนำเสนอเนื้อหาของสื่อ และด้านการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการช่วยเหลือและการปฏิบัติงานของศูนย์ปฏิบัติการช่วยเหลือผู้ประสบภัย (ศปภ.)

นอกจากนี้ ยังได้หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยนำแบบสอบถามไปทดสอบกับประชากรที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด (Tryout) และใช้การประมาณค่าความเที่ยงตามสูตรของ ครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.948 เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.900, 0.903, 0.864, 0.974 ตามลำดับ

3.3 การวิเคราะห์ทางสถิติ

สถิติที่ใช้ ได้แก่ การคำนวณหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ทั้งนี้หากพบความแตกต่างจะใช้วิธีเชฟเฟ (Scheffe) ทดสอบหาความแตกต่างเป็นรายคู่

4. ผลการวิจัย

จากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม 400 คน ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย (ร้อยละ 59.0 และ 41.0 ตามลำดับ) ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 20 ถึง 30 ปี (ร้อยละ 40.0) การศึกษาในระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 56.0) ส่วนใหญ่เป็นพนักงานเอกชน (ร้อยละ 39.8) และมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน (ร้อยละ 32.3) ทั้งนี้ส่วนใหญ่เป็นการเปิดรับข่าวสารจากสื่อมากกว่าเดิมในช่วงที่มีสถานการณ์น้ำท่วม (ร้อยละ 80.3)

4.1 การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับสถานการณ์น้ำท่วมของกลุ่มตัวอย่าง

การเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับสถานการณ์น้ำท่วมของประชาชนในช่วงวิกฤติน้ำท่วมส่วนใหญ่จะติดตามข่าวสารเฉพาะช่วงเย็นหรือช่วงกลางคืนหลังเลิกงานเท่านั้น เนื่องจากไม่มีเวลา (ร้อยละ 39.8) รองลงมาจะเปิดโทรทัศน์หรือวิทยุทิ้งไว้ตลอด และเปิดรับข่าวสารในช่วงข่าวหรือรายการที่สนใจเท่านั้น (ร้อยละ 25.5) โดยกลุ่มตัวอย่างจะเปิดรับข่าวสารจากหลายช่องทาง เช่น วิทยุ โทรทัศน์ และอินเทอร์เน็ต (ร้อยละ 77.3) และจะเปิดรับข่าวสารพร้อมกับสมาชิกในครอบครัว (ร้อยละ 65.8) โดยสื่อที่เปิดรับเกี่ยวกับน้ำท่วมมากที่สุด ได้แก่ สื่อโทรทัศน์ (84.0) เนื่องจากเป็นสื่อที่ติดตามและรับอยู่เป็นประจำ (ร้อยละ 61.5) และรวดเร็วทันต่อเหตุการณ์ (ร้อยละ 47.8)

ทั้งนี้ภายหลังจากที่กลุ่มตัวอย่างเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับสถานการณ์น้ำท่วมไปแล้วมักจะนำข้อมูลไปสนทนากับสมาชิกในครอบครัว (ร้อยละ 65.0) สำหรับความรู้สึกภายหลังจากรับข่าวสารส่วนใหญ่จะรู้สึกเครียดกังวลนิดหน่อย (ร้อยละ 61.0) ส่วนบุคคลในครอบครัวของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะเกิดความเครียด แต่ไม่มีผลกระทบอื่น ๆ (ร้อยละ 70.5) ส่วนสาเหตุที่เกิดความเครียดส่วนใหญ่มาจากกลัวว่าบ้านตนเองจะถูกน้ำท่วม (ร้อยละ 40.8)

สำหรับความถี่ในการเปิดรับสื่อของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับสถานการณ์น้ำท่วม สื่อโทรทัศน์ส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างเปิดรับทุกวัน (ร้อยละ 68.5) สื่อหนังสือพิมพ์เปิดรับ 3-4 ครั้งต่อสัปดาห์ (ร้อยละ 30.8) สื่อวิทยุเปิดรับ 1-2 ครั้งต่อสัปดาห์ สื่ออินเทอร์เน็ต เครือข่ายสังคม และสื่อบุคคลส่วนใหญ่เปิดรับทุกวัน (ร้อยละ 25.5, 25.5 และ 33.3 ตามลำดับ)

4.2 ระดับความเครียดจากการเปิดรับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับสถานการณ์น้ำท่วมของกลุ่มตัวอย่าง

ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครมีระดับความเครียดที่เกิดจากการเปิดรับข่าวสารที่เกี่ยวกับสถานการณ์น้ำท่วมจากในด้านต่าง ๆ ทั้ง 4 ด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยระดับความเครียดจากการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับสถานการณ์น้ำท่วมมากที่สุด ได้แก่ ด้านการนำเสนอเนื้อหาของสื่อ รองลงมา ได้แก่ ด้านความน่าเชื่อถือของข้อมูลข่าวสาร ด้านภาวะข้อมูลข่าวสารท่วมทันและด้านการให้ข้อมูลข่าวสารของศูนย์ปฏิบัติการช่วยเหลือผู้ประสบภัย (ศปภ.) ($\bar{X} = 3.01, 2.99, 2.98$ และ 2.91 ตามลำดับ) ทั้งนี้เมื่อพิจารณาระดับความเครียดในการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับน้ำท่วมเป็นรายด้าน สามารถสรุปได้ดังนี้

1. กลุ่มตัวอย่างมีระดับความเครียดที่เกิดจากการเปิดรับข่าวสารด้านการนำเสนอเนื้อหาของสื่อ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้จากคำถามชี้วัด จำนวน 10 ข้อ พบว่า ส่งผลให้เกิดความเครียดในระดับปานกลางทุกข้อ โดยเรื่องที่กลุ่มตัวอย่างมีระดับความเครียดมากที่สุด ได้แก่ “การนำเสนอข่าวและภาพผู้เสียชีวิตจากเหตุการณ์น้ำท่วม” รองลงมา ได้แก่ “การนำเสนอภาพเด็ก คนชรา และชาวบ้านที่ยากจนที่บ้านถูกน้ำท่วม และไม่ได้รับความช่วยเหลือ” ($\bar{X} = 3.40$ และ 3.36 ตามลำดับ)

2. กลุ่มตัวอย่างมีระดับความเครียดที่เกิดจากการเปิดรับข่าวสารด้านความน่าเชื่อถือของข้อมูลข่าวสาร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้จากคำถามชี้วัด จำนวน 5 ข้อ พบว่า ส่งผลให้เกิดความเครียดในระดับปานกลางทุกข้อ โดยเรื่องที่กลุ่มตัวอย่างมีระดับความเครียดมากที่สุด ได้แก่ “การนำเสนอข้อมูลในเรื่องที่ไม่ตรงกันผ่านสื่อ” รองลงมา ได้แก่ “การที่มีข่าวสารมาจากหลายหน่วยงาน บางครั้งข้อมูลไม่ตรงกัน ทำให้เกิดความสับสนคลุมเครือ” ($\bar{X} = 3.25$ และ 3.03 ตามลำดับ)

3. กลุ่มตัวอย่างมีระดับความเครียดที่เกิดจากการเปิดรับข่าวสารด้านภาวะข้อมูลข่าวสารท่วมทัน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้จากคำถามชี้วัด จำนวน 5 ข้อ พบว่า ส่งผลให้เกิดความเครียดในระดับปานกลางทุกข้อ โดยเรื่องที่กลุ่มตัวอย่างมีระดับความเครียดมากที่สุดมี 2 ข้อที่ค่าเฉลี่ยเท่ากัน ได้แก่ “การได้รับข้อมูลข่าวสารที่มากเกินไป และบางครั้งขาดการคัดกรอง” กับ “ระยะเวลาในการนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับน้ำท่วมที่ยาวนานหลายเดือน” ($\bar{X} = 3.10$)

4. กลุ่มตัวอย่างมีระดับความเครียดที่เกิดจากการเปิดรับข่าวสารด้านการให้ข้อมูลข่าวสารของศูนย์ปฏิบัติการช่วยเหลือผู้ประสบภัย (ศปภ.) โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้จากคำถามชี้วัด จำนวน 5 ข้อ พบว่า ส่งผลให้เกิดความเครียดในระดับปานกลางทุกข้อ ทั้งนี้เรื่องที่กลุ่มตัวอย่างมีระดับความเครียดมากที่สุด ได้แก่ “การใช้ภาษาและถ้อยคำในการประกาศแจ้งเตือนเกี่ยวกับสถานการณ์น้ำท่วมของ ศปภ.” รองลงมา ได้แก่ “การให้ข้อมูลกับประชาชนในเตรียมตัวรับมือกับสถานการณ์น้ำท่วมของ ศปภ.” ($\bar{X} = 2.97$ และ 2.92 ตามลำดับ)

ตารางที่ 1: ระดับความเครียดที่เกิดจากการเปิดรับข่าวสารในด้านต่าง ๆ ของกลุ่มตัวอย่าง

	\bar{X}	S.D.	ระดับความเครียด
1. ด้านการนำเสนอเนื้อหาของสื่อ	3.01	0.837	ปานกลาง
2. ด้านความน่าเชื่อถือของข้อมูลข่าวสาร	2.99	0.892	ปานกลาง
3. ด้านภาวะข้อมูลข่าวสารท่วมท้น	2.98	0.916	ปานกลาง
4. ด้านการให้ข้อมูลข่าวสารของศูนย์ปฏิบัติการช่วยเหลือผู้ประสบภัย (ศปภ.)	2.91	1.139	ปานกลาง

หมายเหตุ ค่าเฉลี่ย 4.21 – 5.00 = มากที่สุด, 3.41 – 4.20 = มาก, 2.61 – 3.40 = ปานกลาง, 1.81 – 2.60 = น้อย และ 1.00 – 1.80 = น้อยที่สุด

4.3 เปรียบเทียบความแตกต่างของอายุ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ระดับความสนใจข่าวสาร และสื่อที่เปิดรับข่าวสาร กับระดับความเครียดจากการเปิดรับข่าวสารเกี่ยวกับสถานการณ์น้ำท่วม พบว่า

1. ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีอายุแตกต่างกัน จะมีระดับความเครียดจากการเปิดรับข่าวสารด้านภาวะข้อมูลข่าวสารท่วมท้น ด้านความน่าเชื่อถือของข้อมูลข่าวสาร แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ค่า Sig = 0.001) ทั้งนี้เมื่อใช้ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยสถิติ Scheffe พบว่า ประชาชนที่มีอายุมากกว่า 30 ปี จะมีระดับความเครียดจากการเปิดรับข่าวสารด้านภาวะข้อมูลข่าวสารท่วมท้น และด้านความน่าเชื่อถือของข้อมูลข่าวสารมากกว่าผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 20 ปี และอายุ 20-30 ปี

2. ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีการศึกษาแตกต่างกัน จะมีระดับความเครียดจากการเปิดรับข่าวสารด้านความน่าเชื่อถือของข้อมูลข่าวสาร และด้านการให้ข้อมูลข่าวสารของศูนย์ปฏิบัติการช่วยเหลือผู้ประสบภัย (ศปภ.) แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ค่า Sig = 0.014 และ 0.001 ตามลำดับ) ทั้งนี้เมื่อใช้ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยสถิติ Scheffe พบว่า ประชาชนที่มีการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีจะมีระดับความเครียดจากการเปิดรับข่าวสารด้านความน่าเชื่อถือของข้อมูลข่าวสาร และด้านการให้ข้อมูลข่าวสารของศูนย์ปฏิบัติการช่วยเหลือผู้ประสบภัย (ศปภ.) สูงกว่าผู้ที่มีการศึกษต่ำกว่าปริญญาตรี

3. ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีรายได้แตกต่างกัน จะมีระดับความเครียดจากการเปิดรับข่าวสารด้านภาวะข้อมูลข่าวสารท่วมท้น ด้านความน่าเชื่อถือของข้อมูลข่าวสาร และด้านการให้ข้อมูลข่าวสารของศูนย์ปฏิบัติการช่วยเหลือผู้ประสบภัย (ศปภ.) แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ค่า Sig = 0.008 0.001 และ 0.011 ตามลำดับ) ทั้งนี้เมื่อใช้ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยสถิติ Scheffe พบว่า ประชาชนที่มีรายได้มากกว่า 20,000 บาทจะมีระดับความเครียดจากการเปิดรับข่าวสารทั้ง 3 ด้านมากกว่าผู้ที่มีรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท

4. ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีระดับการเปิดรับสื่อแตกต่างกัน จะมีระดับความเครียดจากการเปิดรับข่าวสารทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านภาวะข้อมูลข่าวสารท่วมท้น ด้านความน่าเชื่อถือของข้อมูลข่าวสาร ด้านการนำเสนอเนื้อหาของสื่อ และด้านการให้ข้อมูลข่าวสารของศูนย์ปฏิบัติการช่วยเหลือผู้ประสบภัย (ศปภ.) แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ค่า Sig = 0.001, 0.000, 0.003 และ 0.001 ตามลำดับ) ทั้งนี้เมื่อใช้ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยสถิติ Scheffe พบว่า ประชาชนที่มีการเปิดรับสื่อในช่วงสถานการณ์น้ำท่วมมากกว่าเดิมจะมีระดับความเครียดจากการเปิดรับข่าวสารทั้ง 4 ด้านมากกว่าผู้ที่มีการเปิดรับสื่อเท่าเดิม

5. ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครที่มีสื่อที่เปิดรับข่าวสารแตกต่างกัน จะมีระดับความเครียดจากการเปิดรับข่าวสารด้านภาวะข้อมูลข่าวสารท่วมท้นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 (ค่า Sig = 0.001) ทั้งนี้เมื่อใช้ทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยสถิติ Scheffe พบว่า ประชาชนที่มีการเปิดรับสื่อโทรทัศน์ จะมีระดับความเครียดจากการเปิดรับข่าวสารด้านภาวะข้อมูลข่าวสารท่วมท้นมากกว่าผู้ที่เปิดรับสื่อสังคมออนไลน์

ตารางที่ 2: วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของระดับความเครียดของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ การศึกษา รายได้เฉลี่ย ระดับความสนใจข่าวสาร และสื่อที่เปิดรับข่าวสาร

	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.	Post Hoc Comparison
1. อายุ							
1. ด้านภาวะข้อมูลข่าวสารท่วมท้น	ระหว่างกลุ่ม	12.242	2	6.121	7.532	0.001*	มากกว่า 30 ปี > ต่ำกว่า 20 ปี และ อายุ 20-30 ปี
	ภายในกลุ่ม	322.628	397	0.813			
	รวม	334.870	399				
2. ด้านความน่าเชื่อถือของข้อมูลข่าวสาร	ระหว่างกลุ่ม	11.574	2	5.787	7.516	0.001*	มากกว่า 30 ปี > ต่ำกว่า 20 ปี และ อายุ 20-30 ปี
	ภายในกลุ่ม	305.683	397	0.770			
	รวม	317.258	399				
3. ด้านการนำเสนอเนื้อหาของสื่อ	ระหว่างกลุ่ม	2.733	2	1.366	1.959	0.142	
	ภายในกลุ่ม	276.854	397	0.697			
	รวม	279.587	399				
4. ด้านการให้ข้อมูลข่าวสารของศูนย์ปฏิบัติการช่วยเหลือผู้ประสบภัย (ศปภ.)	ระหว่างกลุ่ม	5.124	2	2.562	1.985	0.139	
	ภายในกลุ่ม	512.343	397	1.291			
	รวม	517.467	399				
2. การศึกษา							
1. ด้านภาวะข้อมูลข่าวสารท่วมท้น	ระหว่างกลุ่ม	4.251	2	2.126	2.552	0.079	
	ภายในกลุ่ม	330.619	397	0.833			
	รวม	334.870	399				
2. ด้านความน่าเชื่อถือของข้อมูลข่าวสาร	ระหว่างกลุ่ม	6.705	2	3.353	4.286	0.014*	สูงกว่าปริญญาตรี > ต่ำกว่าปริญญาตรี
	ภายในกลุ่ม	310.552	397	0.782			
	รวม	317.258	399				
3. ด้านการนำเสนอเนื้อหาของสื่อ	ระหว่างกลุ่ม	1.305	2	0.653	0.931	0.395	
	ภายในกลุ่ม	278.282	397	0.701			
	รวม	279.587	399				
4. ด้านการให้ข้อมูลข่าวสารของศูนย์ปฏิบัติการช่วยเหลือผู้ประสบภัย (ศปภ.)	ระหว่างกลุ่ม	16.890	2	8.445	6.698	0.001*	สูงกว่าปริญญาตรี > ต่ำกว่าปริญญาตรี
	ภายในกลุ่ม	500.577	397	1.261			
	รวม	517.467	399				

* $p > 0.05$

(ตารางมีต่อ)

ตารางที่ 2 (ต่อ): วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของระดับความเครียดของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ การศึกษา รายได้เฉลี่ย ระดับความสนใจข่าวสาร และสื่อที่เปิดรับข่าวสาร

	แหล่งความแปรปรวน	SS	Df	MS	F	Sig.	Post Hoc Comparison
3. รายได้							
1. ด้านภาวะข้อมูลข่าวสารท่วมท้น	ระหว่างกลุ่ม	8.104	2	4.052	4.923	0.008*	มากกว่า 20,000 บาท >
	ภายในกลุ่ม	326.766	397	0.823			ต่ำกว่า 10,000 บาท
	รวม	334.870	399				
2. ด้านความน่าเชื่อถือของข้อมูลข่าวสาร	ระหว่างกลุ่ม	10.718	2	5.359	6.941	0.001*	มากกว่า 20,000 บาท >
	ภายในกลุ่ม	306.539	397	0.772			ต่ำกว่า 10,000 บาท
	รวม	317.258	399				
3. ด้านการนำเสนอเนื้อหาของสื่อ	ระหว่างกลุ่ม	0.646	2	0.323	0.460	0.632	
	ภายในกลุ่ม	278.941	397	0.703			
	รวม	279.587	399				
4. ด้านการให้ข้อมูลข่าวสารของศูนย์ปฏิบัติการช่วยเหลือผู้ประสบภัย (ศปภ.)	ระหว่างกลุ่ม	11.567	2	5.783	4.538	0.011*	มากกว่า 20,000 บาท >
	ภายในกลุ่ม	505.901	397	1.274			ต่ำกว่า 10,000 บาท
	รวม	517.467	399				
4. ระดับการเปิดรับสื่อ							
1. ด้านภาวะข้อมูลข่าวสารท่วมท้น	ระหว่างกลุ่ม	12.305	2	6.153	7.572	0.001*	มากกว่าเดิม > เท่าเดิม
	ภายในกลุ่ม	322.565	397	0.813			
	รวม	334.870	399				
2. ด้านความน่าเชื่อถือของข้อมูลข่าวสาร	ระหว่างกลุ่ม	12.573	2	6.287	8.191	0.000*	มากกว่าเดิม > เท่าเดิม
	ภายในกลุ่ม	304.684	397	0.767			
	รวม	317.258	399				
3. ด้านการนำเสนอเนื้อหาของสื่อ	ระหว่างกลุ่ม	7.961	2	3.981	5.818	0.003*	มากกว่าเดิม > เท่าเดิม
	ภายในกลุ่ม	271.626	397	0.684			
	รวม	279.587	399				
4. ด้านการให้ข้อมูลข่าวสารของศูนย์ปฏิบัติการช่วยเหลือผู้ประสบภัย (ศปภ.)	ระหว่างกลุ่ม	17.437	2	8.718	6.922	0.001*	มากกว่าเดิม > เท่าเดิม
	ภายในกลุ่ม	500.030	397	1.260			
	รวม	517.467	399				
5. สื่อที่เปิดรับข่าวสาร							
1. ด้านภาวะข้อมูลข่าวสารท่วมท้น	ระหว่างกลุ่ม	15.775	4	3.944	4.882	0.001*	สื่อโทรทัศน์ >
	ภายในกลุ่ม	319.095	395	0.808			สื่อสังคมออนไลน์
	รวม	334.870	399				
2. ด้านความน่าเชื่อถือของข้อมูลข่าวสาร	ระหว่างกลุ่ม	6.744	4	1.686	2.145	0.075	
	ภายในกลุ่ม	310.513	395	0.786			
	รวม	317.258	399				

* $p > 0.05$

(ตารางมีต่อ)

ตารางที่ 2 (ต่อ): วิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวของระดับความเครียดของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอายุ การศึกษา รายได้เฉลี่ย ระดับความสนใจข่าวสาร และสื่อที่เปิดรับข่าวสาร

	แหล่งความแปรปรวน	SS	Df	MS	F	Sig.	Post Hoc Comparison
3. ด้านการนำเสนอเนื้อหาของสื่อ	ระหว่างกลุ่ม	3.379	4	0.845	1.208	0.0307	
	ภายในกลุ่ม	276.208	395	0.699			
	รวม	279.587	399				
4. ด้านการให้ข้อมูลข่าวสารของศูนย์ปฏิบัติการช่วยเหลือผู้ประสบภัย (ศปภ.)	ระหว่างกลุ่ม	10.253	4	2.563	1.996	0.094	
	ภายในกลุ่ม	507.214	395	1.284			
	รวม	517.467	399				

5. อภิปรายผล

ผลการวิจัยพบว่า ระดับความเครียดของการเปิดรับข่าวสารทั้ง 4 ด้านของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภา พันธ์ดี (2554) ที่พบว่า ระดับความเครียดของกลุ่มตัวอย่างที่เปิดรับชมรายการสุขภาพทางโทรทัศน์ส่วนใหญ่มีระดับความเครียดปกติ ทั้งนี้อาจเนื่องจากกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยครั้งนี้มีพฤติกรรมการเปิดรับข่าวสารโดยจะติดตามข่าวสารเฉพาะช่วงเย็น หรือช่วงกลางคืนหลังเลิกงานเท่านั้น เนื่องจากไม่มีเวลา และจะเลือกในช่วงข่าวหรือรายการที่สนใจเท่านั้น รวมทั้งมีการเปิดรับข่าวสารจากหลากหลายช่องทาง และเมื่อเปิดรับแล้วก็มักจะนำข้อมูลไปสนทนากับสมาชิกในครอบครัว ประกอบกับสาเหตุที่เกิดความเครียดของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มาจากกลัวว่าบ้านตนเองจะถูกน้ำท่วมมากกว่าความเครียดที่เกิดจากการได้รับข้อมูลข่าวสารกรณีนี้ถือได้ว่าได้ด้วยแนวคิดเรื่องการเปิดรับข่าวสารดังที่ Klapper (1960) กล่าวว่าสื่อไม่ได้มีอิทธิพลโดยตรงกับบุคคล แต่มีปัจจัยอื่นที่นอกเหนือจากสื่อมวลชนด้วย ได้แก่ กระบวนการเลือกรับข่าวสารเปรียบเสมือนเครื่องกรองข่าวสารในการรับรู้ของมนุษย์

นอกจากนี้ ยังพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีอายุแตกต่างกัน จะมีระดับความเครียดในด้านต่าง ๆ แตกต่างกัน สอดคล้องกับ สุภา พันธ์ดี (2554) ดารินทร์ เจริญสวัสดิ์ (2549) อรัญญา จอดนอก (2544) และพรตารา แซ่ฉั่ว (2547) ที่พบว่า อายุมีความสัมพันธ์กับระดับความเครียด โดยบุคคลที่มีอายุมากขึ้นมักจะใช้วิธีในการเผชิญความเครียดที่เหมาะสมมากขึ้น เนื่องจากมีประสบการณ์ในการแก้ปัญหามากขึ้น มีวุฒิภาวะสูงขึ้น นอกจากนี้ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีการศึกษาแตกต่างกันจะมีระดับความเครียดในด้านต่าง ๆ แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิพย์ดา กาญจนพิบูลย์ (2550) ดารินทร์ เจริญสวัสดิ์ (2549) และจักรพันธ์ เจริญผล (2546) ที่พบว่า ระดับการศึกษามีผลต่อความเครียด และการศึกษาที่ดีจะช่วยให้บุคคลตระหนักถึงปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งทำให้มีความเครียดน้อยกว่าผู้มีการศึกษาน้อยกว่า นอกจากนี้ ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีรายได้แตกต่างกัน จะมีระดับความเครียดในด้านต่าง ๆ แตกต่างกัน สอดคล้องกับ มานพ วงษ์สุริย์รัตน์ (2541) ที่พบว่า ปัจจัยด้านรายได้มีผลต่อระดับความเครียด

จากที่กล่าวมาผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะส่วนบุคคลแตกต่างกัน จะมีระดับความเครียดในด้านต่าง ๆ แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับ เจริญ ธาณินทร์ (2548) ที่กล่าวว่า คนทุกคนจะมีปฏิกิริยาต่อความเครียดแตกต่างกันออกไปตามลักษณะส่วนบุคคล แม้จะอยู่ในสถานการณ์เดียวกันและไปตามแนวคิดของ De Fleur (1970) ที่กล่าวว่า ตัวแปรด้านลักษณะของผู้รับสารที่แตกต่างกันมีผลต่อประสิทธิภาพต่อการส่งข่าวสาร

แตกต่างกัน และจากผลงานวิจัยครั้งนี้ที่น่าสังเกต คือ ผู้ที่มีอายุ การศึกษา และรายได้สูงกว่าจะมีระดับความเครียด ด้านความน่าเชื่อถือของข้อมูลสูงกว่าผู้ที่มีอายุ การศึกษา และรายได้ต่ำกว่า ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างกลุ่มนี้ เป็นผู้ที่มีวุฒิภาวะมากขึ้น มีระดับการศึกษาสูง รวมถึงมีระดับรายได้สูง ทำให้มีความรอบคอบในการเปิดรับสื่อ มีการไตร่ตรอง มีการตรวจสอบและไม่เชื่อข้อมูลข่าวสารจากสื่อเพียงสื่อเดียวทั้งหมด

และงานวิจัยพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการเปิดรับสื่อต่างกัน จะมีระดับความเครียดจากการเปิดรับ ข่าวสารจากปัจจัยทั้ง 4 ด้านแตกต่างกัน โดยกลุ่มตัวอย่างที่มีการเปิดรับข่าวสารมากกว่าเดิมจะมีระดับความเครียด มากกว่ากลุ่มตัวอย่างที่รับข่าวสารเท่าเดิม สอดคล้องกับ Maass และคณะ (2010) ทำการศึกษาเด็กผู้ชายในประเทศ เยอรมนี ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่เปิดรับสื่อมากจะมีระดับความเครียดมากขึ้น และเนื้อหาที่มีความรุนแรงจะ ส่งผลต่อความเครียดกับกลุ่มตัวอย่างมากกว่า และสอดคล้องกับ Pfefferbaum และคณะ (2003) ที่พบว่า การ เปิดรับสื่อต่อเหตุการณ์ก่อการร้ายมีผลต่อกลุ่มผู้รับสารโดยเฉพาะกับเด็ก ซึ่งทำให้เด็กเกิดความเครียดจากการเปิดรับ ถึงแม้ว่าเด็กเหล่านั้นจะไม่ใช่เหยื่อที่ได้รับผลกระทบโดยตรงก็ตาม ซึ่งที่กล่าวมาอธิบายได้ด้วยแนวคิดเรื่องประเภท ของผลกระทบของสื่อมวลชนของ Potter (อ้างใน สุภา พันธ์ดี, 2554) ที่กล่าวว่า การตั้งใจรับข้อมูลข่าวสารมี ผลกระทบต่อการรับรู้ ดังนั้น การที่กลุ่มตัวอย่างมีลักษณะการตั้งใจหาข้อมูลจากสื่อเกี่ยวกับน้ำท่วมมาก จึงอาจเป็น ปัจจัยที่ส่งผลต่อความเครียดได้

นอกจากนี้ ผลการศึกษายังพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีสื่อที่เปิดรับข่าวสารแตกต่างกันจะมีระดับความเครียด จากการเปิดรับข่าวสารด้านภาวะข้อมูลข่าวสารท่วมทันแตกต่างกัน โดยกลุ่มตัวอย่างที่เปิดรับสื่อโทรทัศน์จะมีระดับ ความเครียดด้านข้อมูลข่าวสารท่วมทันสูงกว่าการเปิดรับสื่อออนไลน์ ทั้งนี้เนื่องมาจากกลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยครั้งนี้ ส่วนใหญ่เปิดรับสื่อโทรทัศน์ ประกอบกับสื่อโทรทัศน์มีทั้งภาพ เสียง มีความรวดเร็วในการนำเสนอข่าว รวมทั้ง สถานีโทรทัศน์ต่างให้ความสำคัญกับข่าวน้ำท่วมจึงมีการปรับผังรายการให้เป็นข่าวสารเกี่ยวกับน้ำท่วมเป็นส่วนใหญ่ จึงอาจส่งผลให้กลุ่มตัวอย่างเกิดภาวะข้อมูลข่าวสารท่วมทันจากการเปิดรับสื่อโทรทัศน์ได้ โดยสอดคล้องกับ Propper และคณะ (2007) ที่ทำการศึกษาการโจมตีของผู้ก่อการร้ายที่ 11 กันยายน 2001 พบว่า การรับรู้ข้อมูล เกี่ยวกับการก่อการร้ายผ่านทางสื่อโดยเฉพาะอย่างยิ่งผ่านทางโทรทัศน์หลังจากเหตุการณ์ ซึ่งทำให้เกิดความ กระทบกระเทือนจิตใจหรือเครียดกับผู้เปิดรับ โดยเฉพาะหากมีการเปิดรับสื่อโทรทัศน์มากเท่าใดก็จะส่งผลต่อ ความเครียด และสอดคล้องกับ อัจฉรา ทองอยู่ (2550) ที่พบว่า การเปิดรับสื่อโทรทัศน์มีผลต่อการแต่งตัวของ เด็กวัยรุ่น และกับ Davies (2005) ที่พบว่า เมื่อบุคคลมีความเครียดเพิ่มมากขึ้น จะส่งผลให้มีบุคลิกภาพที่เปลี่ยนไป และระดับของอารมณ์จะมีการเปลี่ยนแปลงไปตามประเภทของสื่อและรูปแบบรายการที่เปิดรับ

6. สรุปผลและข้อเสนอแนะ

ระดับความเครียดของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร เกิดจากการเปิดรับข้อมูลข่าวสารด้านการ นำเสนอเนื้อหาของสื่อมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ด้านความน่าเชื่อถือของข้อมูลข่าวสาร ด้านภาวะข้อมูลข่าวสาร ท่วมทัน และด้านการให้ข้อมูลข่าวสารของศูนย์ปฏิบัติการช่วยเหลือผู้ประสบภัย (ศปภ.) มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. การนำเสนอเนื้อหาของสื่อในภาวะวิกฤติควรนำเสนอข่าวอย่างตรงไปตรงมา ไม่ควรนำเสนอข่าวที่เน้น การกระตุ้นอารมณ์ และใส่ความคิดเห็นและความรู้สึกของผู้รายงานข่าว และผู้ประกาศข่าวในการนำเสนอ ควร ระมัดระวังในเรื่องการภาษา และภาพในการสื่อสาร ไม่ควรใช้ภาษาที่เกินจริงหรือทำให้ดูน่ากลัว ภาพที่กระตุ้น ความรู้สึก ทำให้หดหู่ เช่น ภาพผู้เสียชีวิต

2. สื่อควรพิจารณาปริมาณในการนำเสนอข่าวสารในภาวะวิกฤติ การให้ความสำคัญของสื่อ และให้พื้นที่ การนำเสนอเกี่ยวกับวิกฤติที่เกิดขึ้นเป็นเรื่องที่ดี แต่ไม่ควรนำเสนอเรื่องราวเดิม ๆ ซ้ำ ๆ ควรมีรูปแบบการนำเสนอ เนื้อหาอย่างสร้างสรรค์ โดยควรมีมุมมองของกลุ่มผู้ที่เกี่ยวข้องกลุ่มต่าง ๆ นำเสนอข้อมูลรอบด้าน ทั้งนี้ ในมุมมอง ผู้รับสารในยุคข้อมูลข่าวสารท่วมท้นเป็นสิ่งที่ผู้ที่ผู้รับสารสามารถรับข่าวสารจากสื่อที่หลากหลาย แต่ผู้รับสารจะต้อง รู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy) โดยต้องรู้จักกลั่นกรองข่าวสารไม่ควรเชื่ออะไรง่าย แล้วนำมาวิตกกังวล ควรพยายาม ใช้เหตุผลและผลในการตรวจสอบข้อเท็จจริงโดยการไตร่ตรองให้รอบคอบก่อน จะได้ไม่ตกเป็นเหยื่อหรือโดนหลอก ง่าย ๆ

3. สื่อต้องให้ความสำคัญกับความน่าเชื่อถือของข้อมูล โดยการรายงานข่าวจะต้องอยู่บนพื้นฐาน ความถูกต้องและครบถ้วน มีการตรวจสอบข้อมูลข้อเท็จจริงก่อนนำเสนอในกรณีที่มีข้อมูลไม่ตรงกันจากแหล่งข้อมูล ต้องกลั่นกรองและนำเสนอเนื้อหาโดยมีการหาข้อมูลเพิ่มเติมจากแหล่งข่าว และแหล่งข้อมูลอื่น ๆ เพื่อนำเสนอ ความจริงที่เป็นประโยชน์กับผู้รับสาร เพื่อจะได้รับข่าวสารเกี่ยวกับสถานการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างสมบูรณ์

4. รัฐบาลควรมีหน่วยงานกลางที่จัดตั้งขึ้นมาเพื่อทำหน้าที่สื่อสารเมื่อเกิดภาวะวิกฤติ โดยทำหน้าที่ให้ ข้อมูลข่าวสารซึ่งข้อมูลจะต้องออกมาจากแหล่งเดียวเพื่อป้องกันความสับสนของข้อมูล มีการให้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือ มีความรวดเร็ว มีการอัพเดทข่าวสารตลอดไม่ว่าจะเป็นการแจ้งเตือนน้ำ ผู้เสียชีวิต เป็นต้น ทั้งนี้ควรมีการเตรียม แผนการสื่อสารในกรณีที่เกิดภาวะวิกฤติไว้ล่วงหน้า เพื่อจะได้เตรียมบุคลากรที่มีความสามารถในการสื่อสาร และ สื่อสารไปยังกลุ่มเป้าหมายได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพเมื่อประเทศเกิดวิกฤติ

5. สื่อมีอิทธิพลต่อความวิตกกังวล ไม่สบายใจ และความเครียดต่อผู้รับสารโดยเฉพาะอย่างยิ่งสื่อโทรทัศน์ ดังนั้น การนำเสนอข่าวของสื่อต้องคำนึงถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับผู้รับสารโดยสื่อต้องมีกรกลั่นกรองการรายงาน สถานการณ์ที่เกิดขึ้น มีจริยธรรม และมีความรับผิดชอบในการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร

7. เอกสารอ้างอิง

- จักรพันธ์ เจริญผล. (2546). *ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงสาเหตุกับความเครียดในการปฏิบัติงานของพนักงาน การสื่อสารแห่งประเทศไทย สำนักงานใหญ่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- เจริญ ธาณิรัตน์. (2548). *ภัยจากความเครียด. วารสารพัฒนาทรัพยากรมนุษย์, 1(1), 103-115.*
- ดารินทร์ เจริญสวัสดิ์. (2549). *การศึกษาเปรียบเทียบความเครียดของบุคลากรสายสนับสนุนกับบุคลากร สายวิชาชีพโรงพยาบาลศิริราช. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยรามคำแหง.*
- ทิพย์ดา กาญจนพิบูลย์. (2550). *ความสัมพันธ์ระหว่างการแปลงสภาพรัฐวิสาหกิจกับความเครียดในการปฏิบัติงาน ของพนักงานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาค. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยราชภัฏ พระนคร.*
- พรดารา แซ่ฉั่ว. (2547). *การเปรียบเทียบวิธีเผชิญความเครียดของพยาบาลที่มีบุคลิกภาพและสัมพันธ์ภาพ ในครอบครัวแตกต่างกัน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.*
- มานพ วงษ์สุริย์รัตน์. (2541). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเครียดของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบินของ บริษัทการบินไทย จำกัด (มหาชน). วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.*

- สารโรจน์ เทวสกุลทอง. (2548). พฤติกรรมและรูปแบบการสื่อสารระหว่างบุคคลของผู้สูงอายุในสถานสงเคราะห์คนชรา. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ. (2554). การบรรยายและเสวนาพิเศษ มหัทธภัยน้ำท่วม ปี 2554 : ผลกระทบต่อสังคมและแนวทางการพัฒนาระบบขนส่งทางรางเพื่อรับมือภัยพิบัติ. สืบค้นวันที่ 20 มกราคม 2555, จาก <http://www.nstda.or.th/news/7657-flood-railway-54>
- สุโขทัยธรรมมาธิราช, มหาวิทยาลัย. (2546). ทฤษฎีและพฤติกรรมการสื่อสาร หน่วยที่ 1-7. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สุภา พันธ์สดี. (2554). รายงานสุขภาพทางโทรทัศน์กับความเครียดของประชาชนในเขตกรุงเทพมหานคร (รายงานผลการวิจัย). กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- สุรพงษ์ โสธนะเสถียร. (2551). หลักและแนวทางการบริหารการสื่อสาร : มิติทั้งสามในด้านการจัดการทางการสื่อสารการจัดการทางการสื่อสาร และการบริหารงานสื่อสารมวลชน ระยะที่ 3 การบริหารงานสื่อสารมวลชน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ประสิทธิ์ภัณฑ์แอนด์พริ้นติ้ง.
- อริญญา จอดนอก. (2544). ความเครียดและการปรับตัวของบุคลากรพยาบาลโรงพยาบาลกรุงเทพ กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อัจฉรา ทองอยู่. (2550). การเปิดรับสื่อโทรทัศน์กับวัฒนธรรมการแต่งกายของวัยรุ่นในเขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- A. Punnee. (2554). เดือน "สื่อดราม่า" อย่าซ้ำเติมน้ำท่วม. สืบค้นวันที่ 20 มกราคม 2555, จาก <http://www.oknation.net/blog/bypunnee/2011/11/13/entry-1>
- ASTV ผู้จัดการรายวัน. (2554). กระแสข่าวลือน้ำท่วมทะเลใกล้กัน ความวิตกกังวลล้นเกินจริง. สืบค้นวันที่ 20 มกราคม 2555, จาก <http://www.manager.co.th/daily/ViewNews.aspx?NewsID=9540000130260>
- ASTV ผู้จัดการออนไลน์. (2554). ดุสิตโพลชี้คนกรุงมีข้อมูลน้ำท่วม-ส่วนใหญ่ไม่อพยพ-เชื่อมั่นทหาร. สืบค้นวันที่ 20 มกราคม 2555, จาก <http://www.manager.co.th/Politics/ViewNews.aspx?NewsID=9540000138081>
- Davies, J. (2005). *Personality and selective exposure to television: Effects of neuroticism, mood, and intervention potential*. Retrieved January 20, 2012, from <http://www.mendeley.com/research/personality-selective-exposure-television-effects-neuroticism-mood-intervention-potential/>
- De Fleur, M.L. (1970). *Theories of mass communication*. New York: David McKay.
- Griffin, E.A. (2009). *A first look at communication theory* (7th ed.). Boston, MA: McGraw-Hill.
- Klapper, J.T. (1960). *The effects of mass communication*. New York: The Free Press.
- Maass, A., Lohaus, A. and Wolf, O.T. (2010). Media and stress in adolescent boys in Germany. *Journal of Children and Media*, 4(1), 18-38.
- Pfefferbaum, B., Seale, T.W., Brandt, E.N., Pfefferbaum, R.L., Doughty, D.E. and Rainwater, S.M. (2003). Media exposure in children one hundred miles from a terrorist bombing. *Journal of the American Academy of Clinical Psychiatrists*, 15(1), 1-8.

Propper, R.E., Stickgold, R., Keeley, R. and Christman, S.D. (2007). Is television traumatic? : Dreams, stress and media exposure in the aftermath of September 11, 2001. *Psychological Science*, 18(4), 334-340.